

Pilots

MeeDoen!
Sport en Bewegen

Amersfoort
September 2010

INHOUDSOPGAVE

1. Doelstelling van de pilots	3
2. Output van de pilots.....	3
2.1 Output lokaal.....	3
2.2 Output Landelijk.....	3
3. Criteria keuze pilotlocaties.....	4
4. Algemene aanpak - fasering pilots.....	5
5. De keuze van pilots	6
5.1 Grote gemeenten.....	6
5.2 Eén gemeente versus meerder gemeente/provinciale inbreng.....	6
5.3 Specifieke doelgroepen	7

1. Doelstelling van de pilots

De pilots dienen om te komen tot landelijk bruikbare modellen en methodieken om sport en bewegen mogelijk te maken voor onze cliënten van opvanginstellingen, RIBW's en slachtoffers huiselijk geweld en zwerfjongeren.

Door het aangaan van lokale samenwerking kunnen verschillende varianten worden uitgeprobeerd, die ook op andere lokale situaties, eventueel aangepast, kunnen worden ingezet. Om te komen tot deze varianten wordt lokaal een aantal pilots opgestart.

In het programma MeeDoen! Sport en Bewegen is voorzien in 4 pilots. Deze zullen in principe binnen de looptijd van het programma – voor eind 2012 - worden afgerond.

In de lokale pilots staan de volgende activiteiten centraal:

- Begeleiden van lokale MO en VO instellingen rondom het thema sport en bewegen
- Creëren van een effectieve samenwerking met lokale partners
- (optioneel) Vastleggen van samenwerking in convenant
- Leren uit de praktijkomgeving van de betrokken instellingen
- Evalueren resultaten pilot

2. Output van de pilots

De output van de pilots zal zich lokaal vooral richten op concrete verbetering van de samenwerking tussen partners en mogelijk nieuwe allianties die ontstaan, waardoor een betere toegang voor cliënten tot de infrastructuur van sport en bewegen mogelijk wordt.

Landelijk zal de output vooral bestaan uit bruikbare modellen en 'best practices' die in andere situaties toepasbaar zijn. Enthousiasme en een lokale 'drive' zullen zeker een positieve uitstraling hebben landelijk en daarmee een impuls kunnen geven aan het ontstaan van steeds nieuwe initiatieven. Positievare beeldvorming, van cliënten en onze sector en het leren kennen van elkaars wereld (sport en bewegen versus opvang, welzijn etc.) zullen een bijdrage leveren aan een landelijk structureel betere toegankelijkheid.

Daarnaast zullen modellen in alle instellingen kunnen worden overgenomen.

Daarmee wordt de hoofddoelstelling van het programma MeeDoen! Sport en Bewegen behaald: structurele deelname en mogelijkheden tot sport en bewegen voor al onze cliënten wordt haalbaar.

2.1 Output lokaal

- Inzicht in locatie-specifieke sportinfrastructuur en beleid
- Bewustwording van de mogelijkheden van sport en bewegen binnen de instellingen lokaal
- Draagvlak binnen instellingen voor inzetten van sport en bewegen
- Inzicht in verschillende sportbehoeften bij instellingen in de pilotomgevingen
- Ontstaan van lokaal een platform of coalitie, om sport en bewegen mogelijk te maken voor kwetsbare mensen
- Aanzet tot inbedding in bestaande lokale infrastructuur en borging

2.2 Output Landelijk

- Inzicht in diversiteit in sportinfrastructuur in het land
- Inzicht in mogelijke coalities t.a.v. gezondheid, leefbaarheid, integratie etc. middels sport
- Inzicht in samenwerkingsvormen en effectiviteit (Best practices)
- Bewustwording van mogelijkheden van sport en bewegen algemeen in instellingen
- Zicht op waarde en mogelijkheden van specifieke sport - en beweegvormen voor specifieke doelgroepen.
- Spinn off: betere toegankelijkheid infrastructuur voor onze doelgroep door positievare beeldvorming

3. Criteria keuze pilotlocaties

Voor de keuze van pilotlocaties wordt een vijftal hoofdcriteria gehanteerd. Deze criteria zijn met name gericht op de landelijke output die uiteindelijk uit de pilots zal moeten worden geleverd. Deze criteria worden in samenhang bekeken. Dat betekent dat niet in alle gevallen in eenzelfde mate aan alle criteria kan worden voldaan. De keuze op basis van een specifieke doelgroep kan extra zwaar wegen. Door de diversiteit in onze sector is het van belang aandacht te schenken aan specifieke groepen en hun specifieke wensen en mogelijkheden. Keuzes zullen wel steeds onderbouwd moeten worden.

Het is van belang het aantal pilots te beperken (4 is een eerder genoemd aantal). Wanneer de pilots goed worden voorbereid en begeleid zullen deze leiden tot meer bruikbare output voor het programma. Dit betekent echter dat intensief moet worden ingezet op deze pilots en dat het tijdsbeslag daarmee groot is. Wanneer zich meerdere locaties aandienen op basis van de gehanteerde criteria wordt dus een keuze gemaakt.

Wel is het mogelijk om zonder formele pilotstatus vanuit het programma MeeDoen! Sport en Bewegen, waar mogelijk, ondersteuning te bieden aan initiatieven in het land. Ook kan vanuit deze initiatieven natuurlijk bruikbare output beschikbaar gesteld worden aan andere locaties. Daarmee beperken best practices zich dus niet tot de formele pilots.

De criteria zijn:

1. Geografische spreiding
2. Grote stad versus kleinere gemeente
3. Een gemeente versus meerdere gemeenten
4. Specifieke doelgroep
5. Draagvlak en kansen lokaal (Betrokkenheid, bereidheid en enthousiasme)

Hieronder worden deze criteria kort toegelicht.

1. Geografische spreiding

Uitgaande van de landelijke output en de acceptatie van ontwikkelde samenwerkingsvormen en modellen of methodieken, is het van belang dat er een evenredige verdeling van pilots over het land is. Gebieden kennen hun eigen structuur en cultuur. Herkenbaarheid en diversiteit van de opgeleverde modellen zal door een goede spreiding groter zijn. Dit heeft direct gevolgen voor de ontvankelijkheid van andere gebieden. Voorbeelden zullen eerder navolging vinden en een grotere spin off van de pilots kan worden bereikt.

2. Grote stad versus kleine gemeenten

Specifieke kenmerken in een lokale situatie maken overdraagbaarheid natuurlijk niet altijd mogelijk. Grootstedelijke problematiek en de bestaande infrastructuur rondom sport en bewegen in een grote stad is essentieel anders, dan die in een kleine gemeente of meer landelijke setting. Uit het oogpunt van eerder genoemde herkenbaarheid en bruikbaarheid is het dan ook van belang in de keuze van de pilots zowel grootstedelijke gebieden, als kleinere gemeenten aan bod te laten komen.

3. Eén gemeente versus meerdere gemeenten/provinciale inbreng

De gemeente zal als vormgever van het sportbeleid een belangrijke partner vormen in de pilots. Omdat kleinere gemeenten en - daaraan gekoppeld soms kleinere instellingen - vaak niet beschikken over voldoende beleids capaciteit, kan het interessant zijn om te kijken of clustering van gemeenten mogelijk is. Hierbij ontstaat een andere dynamiek dan wanneer er slechts met één gemeente hoeft te worden samengewerkt. Wanneer het mogelijk is in een pilot een dergelijke samenwerking te realiseren, kan dit van grote toegevoegde waarde zijn voor kleinere gemeenten en instellingen, die actief aan de slag willen met sport en bewegen. Ook samenwerking met een provincie kan worden overwogen. Omdat de meeste instellingen gemeentelijk werken, lijkt echter een inzet op gemeentelijke partners het meest voor de hand liggend.

4. Specifieke doelgroep

Specifieke groepen hebben in een aantal gevallen duidelijk verschillende behoeften en mogelijkheden. Zonder herkenning vanuit het cliëntenperspectief ("zou dit ook iets voor mij / mijn cliënt zijn?") zal een voorbeeld, hoe succesvol ook niet worden overgenomen. Een voorbeeld vormen de slachtoffers van huiselijk geweld (veelal vrouwen). Sporten en bewegen zal voor hen met name interessant zijn, wanneer hierin elementen zitten als dans, bewegingsleer, yoga etc. Natuurlijk kan ook zelfverdediging

en vrouwenvoetbal aan de orde zijn, maar de breedte van de doelgroep zal moeten worden geïnteresseerd door vormen die hen direct aanspreken. Een pilot kan daarin een prachtige proeftuin vormen, om juist ook te ontdekken welke specifieke vormen geschikt zijn.

Daarnaast vormen ook kinderen en zwerfjongeren een belangrijke aandachtsgroep. Kinderen in de opvang hebben – zo is uit divers onderzoek gebleken - extra aandacht nodig om hun positie te verbeteren. Sport en Bewegen kan hierbij een heel goed middel zijn.

5. Draagvlak en kansen lokaal (Betrokkenheid, bereidheid en enthousiasme)

Om te komen tot een succesvolle pilot is het van belang om te kijken naar de status quo op het gebied van sport en bewegen in een bepaalde gemeente of gebied. Zijn er al samenwerkingsvormen? Is er bereidheid tot samenwerking in relatie tot sport en bewegen? Is er een actief sportbeleid? Zijn er instellingen die al actief zijn of dit willen worden? Kortom: is er al enige vruchtbare grond waarop verder kan worden gezaaid?

De keuze voor pilotlocaties waar men niet vanaf nul moet beginnen, komt voort uit de wens om op redelijke termijn resultaten te behalen, die ook voor anderen bruikbaar zijn. Het gaat dus zeker niet om het kiezen voor een gespreid bedje, maar de keuze is geënt op haalbaarheid. Enthousiasme en betrokkenheid van (mogelijk) partners ter plaatse is hierbij heel belangrijk. De gemeente wordt hierbij gezien als een zeer belangrijke spin in het web. Dit is nl. niet alleen van invloed op een beter verloop van een pilot, maar zal ook bijdragen aan een positieve uitstraling als het gaat om output. Hierdoor zullen andere gebieden zeker geneigd zijn de bruikbaarheid van de output positief in te schatten.

4. Algemene aanpak - fasering pilots

0. Kennismaking

- Eerste inventarisatie van status quo sport en bewegen ter plaatse
- Aftasten mogelijkheden en betrokkenheid/enthousiasme instellingen
- Aftasten mogelijkheden en betrokkenheid/enthousiasme gemeente/provincie
- Eerste /voorlopige Keuze voor partners lokaal
- Uitleg van proces en pilot
- Eerste GO/NO GO bepalen pilot.

I. Bijeenkomsten met de enthousiaste MO en VO instellingen in de pilotomgeving

- Bespreken huidige situatie (wat, met welke doelgroep en hoe wordt sport nu ingevuld)
- Bespreken gewenste situatie (wat zouden we graag realiseren)
- Bespreken plan van aanpak ter verkrijging gewenste situatie
- Definitief Go/No Go bepalen
- Uitwerken convenant (optioneel)
- Ondertekenen van convenant

II. Het lokale speelveld verder in kaart brengen

- Wat is het gemeentelijke sportbeleid tav kwetsbare groepen
- Is er een sportloket (breedtesport, topsport etc.)
- Zijn er sportverenigingen die maatschappelijk actief zijn
- Kan er worden aangesloten bij evenementen
- Wat voor soort accommodaties zijn er en zijn deze te gebruiken voor activiteiten
- Bepalen van verdere mogelijke partners binnen de pilot gemeenten (onderwijs, welzijn, corporatie etc)
- Financieringsmogelijkheden WMO, AWBZ etc
- Afbakening : wat doen we met GGZ, GGD

III. Bijeenkomsten met lokale partners

- Presenteren gewenste situatie vanuit de instellingen
- Gezamenlijk plan maken met partners, waarbij de aanwezige sportinfrastructuur wordt benut
- Medeondertekenen van convenant

IV. Start met acties binnen het gezamenlijk opgestelde plan

V. Evaluatie

5. De keuze van pilots

5.1 Grote gemeenten

Rotterdam

De keuze voor Rotterdam is ingegeven door het feit dat Rotterdam, als grote gemeente, wordt beschouwd als één van de voorbeeldgemeenten als het om sportbeleid gaat. Men is erg actief en ziet kansen en mogelijkheden en is zeker bereid tot het aangaan van nieuwe samenwerkingsvormen met nieuwe partners. Ook bij MO en VO instellingen is veel enthousiasme aanwezig. In deze pilot worden dus verschillende doelgroepen gecombineerd en ontstaat een breed samenwerkingsverband met verschillende partners

(Inmiddels zijn wij bij Rotterdam voortvarend gestart en zijn wij nu bij STAP III.)

Utrecht

De gemeente Utrecht heeft zichzelf spontaan aangemeld. Hun infrastructuur in de stad t.a.v. sporten voor kwetsbare groepen is erg vooruitstrevend. Dit n.a.v. een gesprek met Hendrikjan Heijerman, projectleider Sportstimulering OGGZ. MO en VO instellingen zijn geïnteresseerd. De breedte van de samenwerking die gemeente initieert, maakt echter dat het criterium 'doelgroepen' mogelijk wat ondersneeuwt. Vandaar dat deze pilotlocatie minder voortvarend van start is gegaan dan Rotterdam.

(In Utrecht zijn gesprekken gevoerd met de gemeente en Tussenvoorziening Utrecht. Er is hier afgesproken dat:

- *Tussenvoorziening aansluit bij het gemeentelijk initiatief*
- *Dat FO samen met de gemeente Utrecht een aantal zaken gezamenlijk wil ontwikkelen. Het betreft hier sterke verenigingen/maatschappelijk actieve verenigingen en educatie. Educatie voor de instellingen maar ook educatie voor en bij de sportverenigingen*

(Bovenstaand impliceert dat er wij nog steeds in fase I zitten)

Amsterdam

Door de aanwezigheid van HVO-Querido tijdens de Social Inclusion Games lijkt hier ook een goede mogelijkheid te zijn ontstaan voor een pilot. Hierover dient nader overleg te worden gevoerd. Deelgemeente Zuid-Oost heeft een verzoek neergelegd om te praten.

De pilot Amsterdam is het onderzoeken zeker waard, maar bevindt zich in fase 0. Met het oog op 4 pilots ligt een start van een formele pilot niet direct voor de hand.

5.2 Eén gemeente versus meerder gemeente/provinciale inbreng

Harderwijk

Gemeente Harderwijk is bezig om MeeDoen! onder de instellingen te promoten. Met de gemeente Harderwijk zijn reeds enkele gesprekken gevoerd. Harderwijk werkt samen met andere gemeenten in de Noord-Veluwe en treedt op namens hen, als het gaat om deze pilot. De pilot is met name gericht op voetballen. Deze sport heeft niet onze eerste voorkeur, omdat de DHC al zeer succesvol is met juiste deze vorm. Er wordt echter zeker gekeken naar mogelijkheden tot samenwerking met hen. Het feit dat er sprake is van een intensieve samenwerking tussen verschillende gemeenten is van belang geweest in het aangaan van het gesprek met Harderwijk.

(In de gemeente Harderwijk/Noord-Veluwe bevinden wij ons tussen fase 0 en fase I. (0; Kennismaking en I; Bijeenkomsten met de enthousiaste MO en VO instellingen)

Zeeland

SportZeeland, een provinciaal orgaan, start een project om bewoners van beschermde woonvormen aan te zetten tot een actieve levensstijl. Zeeland profileert zich als provincie met aandacht voor kwetsbare groepen en specifieke doelgroepen. Zo zijn de spelen voor ouderen in Zeeland gehouden. Emergis is als lidinstelling van FO naast SportZeeland de partner. Op 16 september staat de eerste afspraak.

(In de provincie Zeeland bevinden wij ons in fase 0, Kennismaking.)

5.3 Specifieke doelgroepen

Kinderen (Groningen)

TVO Noord, Vrouwenopvang Groningen heeft aangegeven graag in gesprek te gaan over een pilot sport en bewegen voor kinderen. Omdat deze specifieke groep extra aandacht nodig heeft, lijkt dit een mooie kans om landelijke modellen te gaan ontwikkelen om juist kinderen te laten sporten en bewegen. Dit biedt tevens een heel goede ingang om ook de ouders aan het sporten te krijgen. Op 30 augustus staat er een afspraak gepland

(In Groningen bevinden wij ons in fase 0, Kennismaking.)

Zwerfjongeren (landelijk?)

De groep zwerfjongeren is bij uitstek een groep die we kunnen interesseren in sport en bewegen en die hier ook veel baat bij kan hebben (structuur, discipline, betere gezondheid etc.) . Met Stichting Zwerfjongeren Nederland is reeds kort gesproken over het idee van een landelijke pilot. De SZN is zelf ook actief en wil graag met sport en bewegen aan de slag. De mogelijkheden voor een pilot zullen hier worden onderzocht.

Een eerste gesprek zal in september volgen.

(Met de (mogelijke) pilot zwerfjongeren bevinden wij ons in fase, Kennismaking.)